

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR: CIRU E C O N O M U

Licențiat în drept din Paris, Procuror-General la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESADESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România 40 lei
6 luni 20 „
3 luni 10 „
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98

S U M A R

Studii asupra legilor rurale.—Orice locuitor domiciliat într'un sat este coprins în denumirea de «Cultivator Sătean»? de d-l Dem. D. Stoenescu;

JURISPRUDENȚA:

Curtea de Casație, secția I: Nicolae Dănilă cu N. Botezatu;

Idem, secția II: Iordana Ioniță Ilie cu Creditul Urban București și I. Niculescu;

Idem, secția III: Vasile Ștefănescu cu Minist. Lucrărilor Publice;

Tribunalul Notariat Ilfov: Administrația financiară Ialomița cu Frații Fundo;

Trib. Iași, secția II: Mihel Kleper cu M. Males;

Codul de Comerț Comentat de M. A. Dumitrescu, bibliografie de d-l Ștefan Scriban.

STUDII ASUPRA LEGILOR RURALE

III ')

Orice locuitor domiciliat într'un sat este coprins în denumirea de «cultivator sătean»?

Legile rurale au fost interpretate de instanțele noastre judecătorești, precum și de doctrină de numeroase ori, și soluții contrare s'au dat mai în toate chestiunile. Casația, chiar, în aceiași secțiune, n'a fost constantă în interpretare.

În articolul de față vom discuta una din aceste chestiuni.

Legea rurală din 15 August 1864, are un art. 7, pentru care în special, la 13 Februarie s'a promulgat *legea pentru menținerea și executarea lui*.

Prin art. 7 al legii din 1864 se admit înstreinările, către comună sau către un alt sătean. Art. 1 al legii din 1879 completează, în al. 2:

«Se înțelege că, potrivit legii din 1864, învoirea dată sătenilor de a cumpăra pământuri de ale foștilor clăcași, a fost și este mărginită numai în favoarea *cultivatorilor săteni*, cari nefiind clăcași în anul 1864, nu au avut asemenea pământuri».

¹) Vezi *Curierul Judiciar*, 1907. N°. 23 și 1908, No. 10.

Cuvintele *cultivator sătean* au fost cele care au dat loc la numeroase controverse.

Legiuitorul pe cine a voit să cuprindă în denumirea de *sătean* din cele două articole citate? O întrebare, a cărei rezolvire s'a dat în mai multe feluri.

Diferite teorii.—a) *Teoria lui Kogălniceanu*. Cu ocazia dezbatelor parlamentare din 1878, la art. 1 al legii interpretative din 1879 M. Kogălniceanu (*Monitorul Oficial*, 281/1878) a spus:

«Legea (din 1864) privea numai pe *clăcași*. Legiuitorul a înțeles că numai pe *clăcași* să-i pună în poziție să devie proprietari²⁾. Ceace a mai completat și prin instructivile sale circulări din 1864 explicative ale principiilor legilor rurale. La această părere, în Parlament s'au unit și d-nii Boerescu și Voinov. (Vezi Dimitriu și Georgescu, *Legea rurală din 1864*, p. 101).

b) *Teoria lui Strat*. — Sub formă de amendament Strat, zice:

«Sub denumirea de săteni nu se vor înțelege decât acele persoane care au fost *inscrise în rolurile de improprietărire* a legii rurale dela 1864, în calitate de foști clăcași, sau moștenitorii lor, cari au încă și *azi profesiunea de plugari*». (*Monitorul Oficial* 282/1888). Teoria aceasta a fost admisă și de parte din jurisprudență³⁾. Însă Strat comite o greșală, de oarece erau clăcași netrecuți în tabele, din multe motive. (Vezi Dimitriu și Georgescu, *op. cit.* p. 101).

²⁾ Iată fragmentul din discursul său: «La 64 legiuitorul a oprit sarcinile sătenilor, a desființat iobăgia, atâtea și atâtea greutăți cari șerbeau pe locuitori, și brațele lor. Legiuitorul desființând claca și improprietărind pe săteni, a înțeles el oare că voește a da pământ la toți cei din sat? Nu. Legea privea numai pe clăcași. Erău în sate mulți locuitori cari nu aveau pământ, și nu făceau nici clacă, ei bine legiuitorul a înțeles că numai pe clăcași să-i pună în pozițiune să devie proprietar.

În sat erau vătășei, erau feciori boerești, erau băjenari, cum se chemau în Moldova, cari împărțeau toate condițiile săteanului, dar nu făceau clacă. Ei bine, pe aceștia nu i-a improprietărit; nu i-a pus în categoria vechilor clăcași».

³⁾ Vezi în corpul articolului hotărârea Trib. Mehedinți.

c) *Ultima teorie.* — Este cea care susține că prin cultivatori săteni se înțeleg în genere orice sătean, care este agricultor, în special, plugar, fără să fie chiar fiu de clăcași și nici să fi făcut clacă și să fi rămas și neimpropriat, fiind numai sătean și cultivator de pământ.

În această privință art. 7 a fost întins prin interpretări.

Noi credem că intrucât Kogălniceanu a luat parte la făurirea legii dela 1864, numai el putea să dea explicația cuvântului de sătean, însă întrucât principiile se modifică cu timpul, teoria lui o modificăm cu adăogirea ultimei teorii, socotind ca bună orice înstreinare făcută în favoarea ori cărui sătean, care este cultivator.

Excepții. a) *Comersanții.* — În privința lor se decide în general, că nu pot cumpăra pământ după legile rurale. Și nu putem face mai bine de cât transcriind considerentele, redactate de d-l judecător P. Patriciu :

Ce se înțelege prin cuvintele de sătean. Din multe definițiuni date cu ocazia legii din 1879 — după cum rezultă din desbaterile corpurilor legiuitoare — s'a admis cea mai bună a d-lui Strat, adică că sunt săteni «acele persoane cari au fost înscrise în rolurile de impropriat a legii rurale din 1864 în calitate de foști clăcași sau moștenitori lor și care să exercite profesiunea de agricultor».

Considerând că, dacă prin art. 4 din legea de la 1864 s'a impropriat și acei cari nu aveau meseria de agricultori mărginiți fiind numai la locul de casă și îngădire, prin aceasta s'a avut în vedere acea clasă care nu clăcuise și deci nu avea pământ de muncă și cari trăiesc la țară având ca ocupație o meserie oarecare ca : dogar, ferar, rotar și altele, meserii obișnuite în comunele rurale. De altfel pozițiunea acestor săteni era regulată și prin legile anterioare, prin regulamentul organic și legea din 1851 a Principelui Știrbei. Așa în legea din 1851 la art. 21 se zice : «Săteni cari se îndeletnicesc numai cu vre-o meserie, iar nici cum cu lucrarea pământului. . . se vor învoi în parte cu proprietarul pentru locul de casă cu împrejmuirea lui» și ca atare legiuitorul din 1864 nu putea acestei clase de săteni, cari nu aveau ca ocupație munca câmpului, de cât să le recunoască dreptul de proprietate asupra locului de casă și de împrejmuire.

Considerând că așa fiind și din întreaga economie a legii din 1864, reese clar că legiuitorul n'a înțeles să improprietească și pe acei cari în mod numai accidental se ocupă cu lucrul pământului și cari aveau ca ocupație principală profesiunea de a fi comersanți.

Acelaș principiu salutar și sănătos este edictat de altfel și de legiunile ulterioare, de legea de înstreinarea bunurilor din 1881, 1886 și 1889.

Considerând că din combinația art. 4 și 7 din legea rurală și din art. 1 din legea interpretativă din 1879, rezultă așa dar, că legiuitorul nu a permis impropriatelor de a înstreina pământurile rurale de cât către comună și către săteni cultivatori de pământ, cari se aflau în situația celor din 1864. A admite că toate acele persoane cari locuiesc prin comunele rurale și a căror ocupație principală este comerțul, să poată cumpăra, fie în întregime pământurile delimitate fie numai locul de casă, este a răsturna cu desăvârșire principiul social și economic al legii din 1864 și 1879 și a face să se reverse asupra comunelor rurale toți acei doritori de a trăi mai cu înlesnire și cari sub masca de a fi agricultori, să profite de ignoranța și neprevăderea consătenilor lor. (Trib. Mehedinți, II, *Dreptul* 1906, No. 67, p. 534—535).

b) *Cărciumarii.* — Casația de cele mai multe ori s'a pronunțat în felul că acest fel de negus-

tori nu pot să intre în categoria de cultivator de pământ, (în acest sens *Buletin*, 1905, p. 1180 și 1181) și deci neavând calitate și neputând să cumpere în mod valabil pământ după legile rurale și deci nici să-l transmită moștenitorilor săi și nici să-l prescrie. (*Jurisprudența*, 1908, No. 6, p. 89).

c) *Învățătorii și învățătoarele.* — Legea rurală prin cuvântul sătean cultivator coprinde numai pe sătenii, care au ca profesie principală și obișnuită cultura pământului cu propriile lor mâini. Astfel, în această categorie nu pot intra învățătorii a căror principală și obișnuită profesie este alta de cât cultura pământului. (Casația, *Jurisprudența*, 1908, No. 3, p. 41).

De asemenea și învățătoarele nu pot cumpăra pământ rural, ne intrând nici ele în condițiile locuitorilor de la țară care se ocupă cu cultura pământului. (Trib. Prahova, *Dreptul*, 1896, No. 48, p. 418—419).

d) *Preoții.* — În jurul lor s'au pronunțat multe hotărâri contradictorii; cea mai juridic redactată este următoarea, care nu permite preoților de a putea dobândi pământ rural :

Considerând că din dispozițiile art. 4 și 7 din legea rurală dela 1864, combinat cu art. 1 din legea interpretativă din 1879, rezultă că, înstreinarea pământurilor rurale nu e permisă decât către comună, sau către sătenii cultivatori de pământ, cari se găsesc în condițiunile cerute de acele legi.

Considerând că legea rurală, cât și toate instrucțiunile cari s'au dat pentru aplicarea ei, n'au pus pe preoți în categoria sătenilor cultivatori de pământ și nici i-a asimilat cu dânșii.

Că, prin săteni cultivatori de pământ legiuitorul n'a putut înțelege decât pe sătenii care au ca profesie principală și obișnuită cultura pământului cu propriile lor mâini, iar nu și pe preoți, a căror principală și obișnuită profesie e cu totul alta decât cultura pământului.

Considerând că în conformitate cu aceste principii, cari exclud pe preoți dela dreptul de a dobândi pământuri rurale, prin art. 14 din legea rurală dela 1864, li s'a concedat numai dreptul de uzufruct asupra pământurilor date bisericilor, iar prin legile posterioare (art. 33 din legea clerului din 1893 și art. 7 din legea Casei bisericilor) li s'a respectat acest drept.

Considerând că din toate acestea rezultă, într'un mod neîndoios, că preoții n'au calitatea juridică de a putea dobândi, ca proprietari, pământuri rurale date sătenilor în baza legii rurale din 1864 și a legii interpretative din 1879. (C. I. *Buletin*, 1904, p. 392—393 și 1415; *Buletin*, 1903, p. 307—308).

e) *Minorii și femeile.* — În privința lor fiind discuții mai întinse ne rezervăm dreptul de a studia chestiunea aparte.

Ce a înțeles jurisprudența prin cultivator sătean? Din coordonarea considerentelor diverselor hotărâri se poate stabili un criteriu referitor la această chestiune. Așa Casația s'a pronunțat că prin cultivator sătean legiuitorul n'a putut înțelege decât pe locuitorul dela sat, care lucrează singur pământul (*Buletin*, 1901, p. 1498), cu propriile lui mâini (*Jurisprudența*, 1908, No. 3, p. 41), având ca profesie principală și obiș-

nuită cultura pământului (Buletin, 1904, p. 1415). Se mai pun ca condiții și ca săteanul să nu mai fi avut pământ rural dat după legea dela 1864⁴⁾ și să nu mai poseadă pământ aiurea. Iată și o jurisprudență în acest sens.

«Considerând că excepțiunea introdusă în favoarea sătenilor la principiul inalienabilității pământurilor date după legea rurală a fost mărginită prin art. 1 al legii din 1879 numai în favoarea cultivatorilor săteni cari n'au avut pământ după legea rurală din 1864 și numai pentru întinderile de pământ recunoscută unui fost clăcaș prin acea lege, de unde urmează că instrăinarea făcută în favoarea unui satean, pentru a fi valabilă, trebuie ca să dovedească nu numai că dânsul n'a avut pământ după legea rurală dar încă că dânsul nu posedă pământ d'aiurea». (C. I. Buletin, 1911, p. 230).

De asemenea se mai cere ca să nu-și mai fi schimbat starea socială prin strămutarea lor la orașe și îmbrățișarea altor profesii. (Trib. Ia-lomița, Dreptul, 1906, No. 20, p. 159).

Craiova

Dem. D. Stoenescu

Avocat

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența de la 26 Noembrie 1907

Președenția D-lui CH. PHEREKYDE Prim-Președinte

Niculae Dănilă cu Niculae Botezatu

Tranzacțiune. — Dacă o tranzacțiune trebuie să cuprindă modalitățile în care a fost făcută — Declarația scrisă a părților că s'au împăcat și luarea consimțământului lor de judele de ocol. — Validitatea tranzacțiunii. — (Art 1704 și 1705 C. civil).

Din nici o dispozițiune de lege nu rezultă că o tranzacțiune trebuie să cuprindă modalitățile în care a fost făcută.

Astfel declarațiunea scrisă a părților, și luarea consimțământului lor de judele de ocol că s'au împăcat, constituie o tranzacțiune valabilă care cată să-și producă efectele legale între părțile contractante.

Decizia 395/907. — Respins, recursul făcut de Niculae Dănilă, contra sentinței Tribunalului Tecuci No 236/906, dată în proces cu Niculae Botezatu.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat V. Dincescu, în desvoltarea motivului de casare:

Pe d-avocat Ion Șendrea, în combateri;

Deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«N'a existat de fapt nici o împăcare între mine și pârătul, de cât o simplă declarație, pentru închiderea procesului la judecătoria. Că atât judecătorul de pace cât și tribunalul prin menționatele hotărâri, au interpretat greșit art. 1704 comb. cu art. 1200 și 1201 C. c. violând dispozițiile art. 1705 C. civ. intru cât n'a existat nici o transacție de oarece declarația de închiderea procesului fără a fi coprinse în ea condițiile esențiale anume în ce mod s'a făcut împăcarea nu constituie o transacție».

Având în vedere sentința supusă recursului din care se constată că instanțele de fond au respins acțiunea în

revendicare de față intentată de recurentul de azi Niculae Dănilă în contra intimatului N. Botezatu, pe motiv că pentru același pământ N. Dănilă în anul 1899, a mai făcut o acțiune în revendicare în contra lui N. Botezatu, care acțiune s'a stins prin împăcarea părților. — Împăcaciune constatată printr-o declarațiune scrisă a părților, în josul căreia judele de ocol constată luarea consimțământului lor și dispune închiderea dosarului;

Considerând că din nici o dispozițiune de lege nu rezultă că transacțiunea trebuie să cuprindă modalitățile în care a fost făcută;

Că, după art. 1704 C. c. transacțiunea este un contract prin care părțile termină un proces început sau preîntâmpină un proces ce poate să nască; iar după art. 1705 C. c. transacțiunea trebuie să fie constatată prin act scris;

Considerând că astfel fiind, declarațiunea scrisă a părților și luarea consimțământului lor de judele de ocol, în procesul intentat întâia oară la 1899, că s'au împăcat, constituie o transacțiune valabilă care cată să-și producă efectele legale între părțile contractante, și prin urmare cu drept cuvânt tribunalul s'a întemeiat pe acea transacțiune, pentru ca să constate prin sentința atacată că recurentul Dănilă nu mai poate intenta o a doua acțiune în contra intimatului Botezatu pentru revendicarea aceluiași pământ;

Că, dar, mijlocul de casare invocat găsindu-se neîntemeiat, recursul este nefondat.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

INALTĂ CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența de la 13 Februarie 1908

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

Iordana Ioniță Ilie cu Cred. Func. Urban București și I. Niculescu

Urmărire imobiliară. — Înstreținarea imobilului ipotecat la credit, fără acceptarea creditului.

Dacă somațiunile de vânzare au a fi făcute din nou pe numele noului proprietar. — (Art. 41 și 12 din legea creditului funciar).

Nici un articol din legea creditului nu prevede ca în caz de înstreținare a imobilului ipotecat fără acceptarea creditului, somațiunile de vânzare să se facă noului proprietar; că dacă art. 41 din acea lege impune debitorului a denunța societății în termen de o lună alienările totale sau parțiale ce va fi făcut, această dispoziție nu are scopul de a impune societății facerea altor somațiuni noului proprietar, căci prin acest mijloc s'ar paraliza urmărirea societății; că din contră această dispoziție este înscrisă numai în interesul creditului, după cum o dovedește sancțiunea ei, care dă drept creditului, în caz de neîndeplinire de a considera ca exigibil întregul capital mărît cu 10%.

Că, prin urmare, atât pe baza textelor de lege citate, cât și a principiului, că debitorul nu poate fi schimbat fără voia creditorului mai ales, că debitorii creditului devin și societari, conform art. 12 din lege, nu se poate impune creditului alt debitor prin vânzarea imobilului ipotecat fără acceptarea sa.

Decizia 34/908. — Respins, recursul făcut de Iordana I. Ilie, contra ordonanțelor de adjudecare ale Tribun. Ilfov, S. Not. cu No. 2349 și 3349/907, date în proces cu Creditul Urban București ș. a.

⁴⁾ S'a temperat însă această cerință, dându-se drept și celor cari au pământ rural să poată cumpăra până la maximum prevăzut de art. 1 (Dreptul, 1900, No. 3 și 76).

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Petrescu în dezvoltarea motivului de casare :

Pe d-l avocat Vilacros în combateri ;

Deliberând,

Asupra motivului de casare :

«Exces de putere și violarea art. 41 și 61 din legea Creditului. Am arătat Trib. de Notariat că eu am fost și sunt proprietara imobilului din str. Marginea No 5 și că, deci, nu se poate vinde acel imobil fără să mi se facă somațiunile prevăzute de art. 61 legea Creditului, prezentând în susținerea cererii mele, originalul act de vânzare, comptul din 13 Maiu 1904 somațiunea originală făcută mie de Credit în 1904, afișele scoase de credit cu No. 21975/903 și 6676/904, precum și însăși cererea de vânzare făcută de Credit în 1903, din care se constată că eu am cumpărat acest imobil și am fost recunoscută de proprietara lui de însuși Credit. Deși am făcut dovada completă, Trib., prin exces de putere și violarea art. 41 și 61 din legea Creditului vinde imobilul meu, considerând de bune somațiunile făcute d-lui C. Nicolescu, fostul proprietar al acestui imobil.

Considerând că după art. 61 din legea Cred. Funciar, care prevede formalitățile ce Societatea Creditului are să îndeplinească pentru a ajunge la vânzarea imobilului ipotecat, se prevede că somațiunile au a se face debitorului și numai în caz când acesta a încetat din viață ele se vor face pe numele moștenirii ;

Că, nici acest articol și nici vreun altul din legea Creditului nu cer ca, în caz de înstreinare a imobilului ipotecat fără acceptarea Creditului, somațiunile să se facă noului proprietar ;

Că, dacă art. 41 din aceeași lege impune debitorului a denunța Societății, în termen de o lună, alienările totale sau parțiale ce va fi făcut, această dispoziție nu are scopul de a impune societății facerea altor somațiuni noului proprietar, căci prin acest mijloc s'ar paraliza urmărirea societății ;

Că, din contră, această dispozițiune este înscrisă numai în interesul creditului, după cum o dovedește sancțiunea ei, care dă drept creditului, în cas de neîndeplinire, de a considera ca exigibil întregul capital mărit cu una la sută ;

Că prin urmare, atât pe baza textelor citate, cât și a principiului că debitorul nu poate fi schimbat fără voia creditorului, mai ales că debitorii Creditului devin și Societari, conform art. 12 al legii, nu se poate impune Creditului alt debitor prin vânzarea imobilului ipotecat, fără acceptarea sa și nu se poate susține că se violează textele citate când nu se face somațiuni noului proprietar ;

Că, dacă Creditul face un prisos de formalități, precum afișe etc., și în persoana deținătorului, prin aceasta nu poate fi considerat ca decăzut din drepturile ce are de la legea sa specială, de a se mărgini strict în îndeplinirea numai a acelor formalități prevăzute ;

Că, prin urmare, nu era nevoie a se face somațiuni și recurenței devenită în urmă proprietară a imobilului ipotecat de Costică Niculescu, așa că Tribunalul judecând astfel n'a violat nici un text de lege și motivul de casare e nefondat.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 20 Noembrie 1907

Președinția D-lui G. P. PETRESCU, Președinte

Vasile Ștefănescu cu Minist. Lucrărilor Publice

Contencios administrativ. — Competință limitată. — Acte de guvernământ. — Neadmisibilitatea recursului.

Expropriere pentru utilitate publică. — Decret pentru expropriare. — Ilegalitatea acestui decret poate fi invocată numai pe căile create de legea specială a exproprierei (conestație la Tribunal și recurs în Casație),

iar nu și pe calea directă a recursului la contenciosul administrativ.

(Art. 4 al. b, legea Curții de casație).

1. Contenciosul administrativ a fost creiat numai pentru a judeca anumite categorii de deciziuni ale autorităților administrative enumerate de art. 4 al. h, din legea Curții de casație, nu însă și actele de guvernământ.

2. Deși legea nu arată ce a înțeles prin act de guvernământ, totuși este admis în doctrină și jurisprudență că acte de guvernământ nu pot fi decât acele care regulează raporturile guvernului cu camerele legiuitoare, acele care ordonă măsurile de siguranță internă ori externă a statului, și acele cari decid de război.

Așa dar, un decret regal, dat după cererea și în-cuviințarea puterii centrale, dar privitor numai la expropriarea unei căi ferate de interes particular, deși este o măsură de administrație generală, totuși nu se poate considera ca un act de guvernământ ; așa că din acest punct de vedere, un asemenea decret ar putea face obiectul unui recurs la contenciosul administrativ.

3. Este de principiu că calea de recurs la contenciosul administrativ nu poate fi deschisă într'un mod general și oricând, ci numai atunci când partea lezată nu mai poate avea nici o altă cale deschisă pentru a face să înceteze măsura arbitrară ce o prejudiciază.

Intru cât, deci, legea specială de expropriare recunoaște și pune la dispoziția părții interesate calea contestațiunii la Tribunalele de județ în contra cererilor de expropriare cerută de vre-o autoritate sau de vre-un particular, putându-se cere înlăturarea ordonanțelor sau decretelor de declarare a utilității publice pe calea recursului în Casație prevăzut de art. 4 al. b al legii Curții de casație, când ele ar fi date cu călcarea formelor ocrotitoare prevăzute de lege, urmează de aici că numai pe această cale partea interesată poate supune censurei Curții de casație ilegalitatea unei măsuri de expropriare, iar nu și pe cale de recurs direct la contenciosul administrativ.

Deciziunea 319/907.—Respins recursul făcut de Vasile Ștefănescu, contra Decretului Regal No. 3771 din 1906, publicat în «Monitorul Oficial» No. 185 din 16 Noembrie 1906, făcut prin petițiunea înregistrată la No. 12548 din 20 Septembrie 1907, dată în proces cu Ministerul Lucrărilor Publice, N. T. Popp și C. T. Georgescu.

Curtea,

Ascultând pe d. avocat Boambă din partea intimărilor în susținerea incidentului de inadmisibilitatea recursului ;

Pe d-l avocat Arion, în combateri ;

Deliberând,

Asupra incidentului de neadmisibilitatea recursului ridicat de d-l avocat al Statului și formulat că : Curtea, în prima linie, în vederea art. 4 al. h al legii Cur-

Asupra contestațiilor d-lui administrator financiar al județului Ialomița și a d-lui percepător al circumscripției XXVII Roșu, făcută prin adresele No. 10876 și 414 din 1907, contra tabloului de repartitia su-

mei de 34199 lei 30 bani rezultată din vânzarea averei debitorilor frații Fundo, efectuată de d-l jude-comisar G. A. Robescu;

Având în vedere că din debaterile orale urmate în instanță și actele prezentate, se constată: că d-l Petre Popescu în baza contractului de arendă autentificat de acest tribunal la No. 7089 din 1906, pentru despăgubirea sumelor ce i se datorește ca arendă a moșiei sale Balaciu de sus din județul Ialomița, a cerut executarea lui urmărind averea arendașilor săi, Frații Fundo, aflată pe această moșie; Că efectuându-se vânzarea, a rezultat suma de lei 34199 bani 30 consemnată în recipisele cu No. 12294 și 13417 ce se găsesc în conservarea acestui tribunal, cu repartitia acestei sume se delegează d-l jude-comisar G. A. Robescu, care întocmind tabloul de ordinea creditorilor, alocă administrației financiare de Ialomița, și percepției circumscripției 27 Roșu, în baza adreselor cu No. 9677 din 1907, suma de 6722 lei 80 bani, iar restul sumei, în baza contractului de arendă, creditorului urmăritor Petre M. Popescu. Contra acestui tablou astfel întocmit, administrația financiară de Ialomița și percepția circumscripției 27 Roșu ridică această contestație, care face obiectul procesului de față. Acestea sunt faptele;

Având în vedere că administrația financiară de Ialomița și percepția circumscripției 27 Roșu, prin d-l avocat I. Otalescu, cere reformarea acestui tablou de repartitie și înscrierea Statului încă peste suma cu care a fost deja trecut cu suma de lei 2196, bani 72, fonciera ce se datorește de frații Fundo ca arendaș a moșiei Balaciu de jos, proprietatea d-nei Maria Grădișteanu, întrucât Statul, conform legii impozitelor și a legii de urmărire, este privilegiat asupra averii debitorului și primează verice creditor;

Având în vedere că d-l Petre M. Popescu, prin d-l avocat C. Lungeanu, se opune la această cerere și susține că deși este adevărat că Statul pentru datorii derivate din foncieră are dreptul de privilegiu înaintea vericărui creditor, dar numai asupra averii debitorului ce se găsește și este produsă de proprietatea supusă la impozit; că întrucât în speță, administrația financiară de Ialomița și percepția circumscripției 27 Roșu urmăresc nu fonciera datorită de imobilul care a produs averea ce face obiectul vânzării, proprietatea sa, ci fonciera datorită de o altă moșie, proprietatea d-nei Maria P. Grădișteanu, Statul nu poate avea privilegiul înaintea sa asupra acestei averi; că, așa fiind, cere respingerea contestațiunei;

Având în vedere, că după dispozițiunile art 1 din legea asupra impozitului fonciar, toate proprietățile imobiliare urbane și rurale sunt supuse la un impozit fonciar de 5% pentru proprietăți rurale și 6% pentru clădiri în genere; că din acest text de lege cum și din întreaga economie a acestei legi rezultă că natura impozitului fonciar este un drept real și se suportă de proprietate independent de inscripție. Este adevărat că, după art. 5 din legea de urmărire, arendașii și chirieași, sunt datori a popri la sine și a plăti impozitele ce va datora proprietatea, fie că ar fi obligați sau nu prin contracte a plăti asemenea impozite, dar această dispoziție a legii are de scop numai a facilita împlinirea impozitului, fără a modifica întru nimic natura lui;

Având în vedere că, deși după dispozițiunile art. 8 din legea de urmărire, Statul, județul și comuna au privilegiu, înainte de orice altă datorie particulară, pentru contribuțiunile directe asupra întregii averi a debitorului mobilă sau imobilă, dar bine înțeles un privilegiu special asupra imobilului supus contribuțiunei, întrucât impozitul fonciar se suportă de proprietate și un privilegiu general asupra restului averii proprietarului acelui imobil. Căci a presupune altfel, ceea ce se susține, ar fi a resturna întreaga teorie a privilegiilor «după care privilegiile speciale primează privilegiile generale», și a admite că tezaurul public poate să obțină un pri-

villegiu în contra drepturilor dobândite mai înainte printr'un privilegiu special, lucru ce ar fi contra dispozițiunilor formale a art. 1725 codul civil (vezi *Traité de droit public et administratif*, par A. Batbie, t. VI, pag. 214—217, § 276 și 277);

Având în vedere că din momentul ce este constant și de altfel necontestat de părți că administrația de Ialomița și percepția circumscripției 27 Roșu, cer a fi înscris Statul în acest tablou de repartitie, nu cu fonciera datorită de imobilul supus contribuțiunii, ci fonciera datorită de un alt imobil, proprietatea d-nei Maria P. Grădișteanu, și întru cât suma de distribuit este prețul produsului moșiei, averea debitorilor Fundo, arendașii d-lui M. Popescu, care în calitate de proprietar al ei are asupra ei dreptul de privilegiu, făcând aplicarea principiului enunțat mai sus, este cert că în acest concurs de privilegii, dreptul de privilegiu al proprietarului primează asupra acestei averi dreptul de privilegiu al Statului;

Că dar așa fiind aceste contestațiuni sunt nefondate și urmează a fi respinse;

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte, respinge, etc.

(ss) P. Hagiopol, G. C. Bossie

TRIBUNALUL JUDEȚULUI IAȘI, S. II

Audiența de la 12 Februarie 1908

Președenția D-lui GR. N. ȘUTU, Jude-sindic

Michel Klepper cu M. Males

Sentința comercială No. 84

Vindere-cumpărare de produse.—Vânzarea lucrului altuia în Dr. civil și comercial. — Valabilitate. — Reziliere — Daune interese.— (Art. 67 C. com. și 1370 C. civil).

1. Pentru a vedea dacă o vânzare a lucrului altuia e valabilă sau nu, în dreptul nostru, unde nu e nici o dispoziție formală în lege, trebuie să ne raportăm la natura contractului și la prestațiunea ce face obiectul obligațiunei vânzătorului.

Astfel, ori de câte ori e vorba de o convenție ce nu e translativă de proprietate, ci crează numai o obligație de a transferi în sarcina vânzătorului proprietatea lucrului vândut, acea vânzare e validă chiar când lucrul vândut nu aparține vânzătorului în momentul vânzării.

2. Dreptul de reziliere acordat de art. 67 C. com. nu poate fi invocat de acel ce a rămas inactiv până la ziua scadenței, fiindcă a neglijat să dea acel aviz preliminar, care face nescuzabilă lipsa de îndeplinire a obligațiunei de către partea cealaltă; acest drept e în favoarea numai a părții ce a îndeplinit formalitățile art. 67 C. com.

3. Indemnitatea acordată cu titlu de daune interese trebuie să reprezinte pe cât e posibil de exact, dauna reală suferită de cumpărător și nimic mai mult; tot ce i-ar fi acordat peste această sumă ar constitui un beneficiu ilegal pentru el, daunele nefiind acordate cu titlu de pedeapsă, ci numai pentru repararea prejudiciului cauzat.

Tribunalul deliberând,

Asupra acțiunei intentată de Michel Klepper coasociatul și reprezentantul firmei comerciale «Frații Klepper» din Iași, strada Canalului No. 18, prin petițiunea înregistrată la No. 15209 din 27 Noembrie 1907, contra lui M. Males, arendaș din Ruginioasa, județul Suceava, pentru rezilierea unui contract de vânzare de produse și pentru daune;

Având în vedere că reclamantul prin avocatul său d-l M. B. Cantacuzino susține că părătul M. Males cu o scrisoare din 18/31 Iulie 1907 a vândut Fraților Klep-

per morari din Iași, 100 vagoane de grâu, recoltă din anul precedent adică 1906, cu prețul de 1565 lei vagonul, predate gara Tg.-Frumos, grâu de pe moșia sa Hodora și în caz când nu se vor completa de acolo, să le dea din depositul său aflător în stândealele din «Valea Orzu» predarea totală trebuind să se facă până la 18 Septembrie 1907;

Că M. Males nu și-a executat obligațiunea de cât în parte și anume predând numai 255660 kgr. grâu adică 25 vagoane din care 20 vagoane până la 18 Septembrie 1907, iar cinci vagoane după 18 Septembrie în urma somațiunei adresată de reclamant și prin care îl invită de a continua predarea; că Klepper mai așteptând și după această somație încă o lună, Males nu a mai trimis nimic, cu toate că reclamantul și-a executat obligațiunea sa conform contractului și anume: avansând 36500 lei ca acompto vânzării, câte 365 lei de vagon precum și suma de 24000 lei, câte 12000 lei de fiecare 10 vagoane predate (total suma de 60500 lei) sumă depusă conform scrisorii la bancherul Unter și la dispoziția lui Males imediat după predarea celor 20 vagoane dintâi;

Că deci, Males fiind în culpă, cere rezilierea contractului și condamnarea lui la următoarele sume: 1) 20589 lei ca deținută fără cauză, diferența între suma plătită lui Males de 60500 lei și prețul grâului predat de 40000 lei; 2) 2900 lei valoarea a 3625 saci trimesi de Klepper lui Males, în caz când D-sa nu-i va restitui în natură socoliți a 80 bani sacul; 3) 50987 lei diferența între prețul vagonului de grâu cumpărat (1565 lei) de la Males și prețul vagonului de grâu ce Klepper a fost nevoit să plătească cumpărând grâu din altă parte cu 2250 lei, la cantitatea de 75 vagoane; 4) 25000 lei daune cauzate prin nepredare la timp, fiind forțați din cauza nepredării la timp de a reduce vremelnic cantitatea de măcinat, conchizând și la daune și cheltuieli procesuale, prezentând pentru dovedirea celor 3 sume dintâi diferite acte de cumpărătură de grâu și un certificat de la Camera de comerț iar pentru cel din urmă referindu-se la aprecierea Tribunalului;

Având în vedere că pârâțul prin avocatul său d-l V. Dimitriu recunoaște că Males a vândut firmei Frații Klepper 100 vagoane de grâu, dar numai 50 erau proprietatea sa, celelalte 50 vagoane erau ale lui Fischer cu care este asociat, fapt ce se pretinde a fi fost știut de Klepper și deci nu poate să fie obligat la consecințele unei neexecutări de contract de cât numai pentru cele 50 vagoane proprietatea lui, căci vânzarea lucrului altuia e nulă; în al doilea loc susține că dacă nu a predat și restul de 25 vagoane până la 50 ce pretinde a fi fost în drept a le preda, cauza este că Klepper prin somațiunea și executarea obligațiunei sale de la 18 Septembrie 1907 a făcut să se rezilieze contractul de drept și deci Males nu mai putea continua predarea grâului decât în baza unei noi convențiuni conform art. 67 Cod. comercial;

Că în ce privește suma de 20589 lei ce a fost plătită mai mult de cât costul grâului precum și restituirea sacilor declară că sunt ga'ta a le restitui, cere respingerea daunelor ca nedovedite;

Asupra primului mijloc de apărare:

Având în vedere că pârâțul susține că prin convenție n'ar fi obligat de cât la predarea a 50 vagoane, restul fiind proprietatea altuia și deci vânzarea e nulă pentru rest;

Având în vedere că în codul comercial nu avem nici un text de lege relativ la vânzarea lucrului altuia, legiuitorul suprimând art. 59 din codul italian care declară valabilă o asemenea vânzare, că din această suprimare nu rezultă că legiuitorul a voit să înțeleagă că vânzarea lucrului altuia ar fi nulă; că în lipsă de text în codul comercial trebuie să ne referim la principiile generale din codul civil, unde legiuitorul a procedat invers suprimând art. 1599 Cod. civil francez care declară nulă vânzarea; Că pentru a vedea dacă o vânzare a lucrului altuia e valabilă sau nu în dreptul

nostru, unde nu e nici o dispoziție formală în lege, trebuie să ne raportăm la natura contractului precum și la prestațiunea ce face obiectul obligațiunei vânzătorului;

Considerând că se admite în general că în dreptul roman și vechiul drept francez, de unde această vânzare își trage originea, vânzarea lucrului altuia era valabilă, pentru că vânzarea nu transfera proprietatea, ci era numai productivă de obligațiuni, pe când în dreptul modern vânzarea transferă proprietatea și deci e imposibil de a înstreina un lucru strein; Că această valabilitate să înțelegea în sensul că vânzătorul era presupus a fi promis de a dobândi proprietatea lucrului vândut și de a o transfera cumpărătorului;

Că deci aplicând acest principiu modern, a transferării proprietății prin vânzare, rezultă că nu poate fi vorba de nulitatea vânzării lucrului altuia de cât în vânzările ce au ca obiect un corp cert și determinat în individualitatea sa, ca fiind singurele care pot transferi proprietatea imediat;

Că nu poate fi vorba de nulitatea vânzării lucrului altuia ori de câte ori ea a fost încheiată în astfel de condițiuni în cât să se poată reduce la un simplu contract productiv de obligațiuni; că aceasta este ori de câte ori vânzarea are de obiect lucruri *in genere*; în acest caz puțin importă dacă vânzătorul e sau nu proprietarul obiectelor vândute în momentul contractului, rămâne ca el să și-le procure în intervalul de la vânzare până la predare;

Că cu atât mai mult trebuie să spunem că vânzarea lucrului altuia e valabilă, după distincțiunea de mai sus, cu cât suntem în materie comercială, unde toate vânzările aproape, au de obiect lucruri *in genere*; că voind a aplica principiul nulității vânzării lucrului altuia, la ori ce vânzare în comercial ar însemna a restrânge comerțul la niște proporții cu totul reduse, dacă comerțianții nu ar putea să vândă, fie chiar cu termen de predare cum, e în specie vânzarea aceasta de cât mărfurile asupra cărora sunt deja proprietari;

Că în definitiv ori care ar fi soluția, chiar dacă am presupune o asemenea vânzare nulă, vânzătorul însuși nu poate fi primit a propune nulitatea vânzării, fie pe cale de acțiune fie pe cale de excepțiune și aceasta chiar când ar fi fost de bună credință că adică n'ar fi știut în momentul vânzării că lucrul aparține altuia, ceea ce în specie rezultă că știa;

Că deci analizând scrisoarea lui Males către Frații Klepper, găsim că ea cuprinde o convențiune din care rezultă pentru Males obligațiunea de a transfera lui Klepper 100 vagoane grâu de pe moșia Hodora cu posibilitatea de a le completa și de aiurea în caz de lipsă, și această obligațiune trebuia să fie executată într'un termen de două luni adică până la 18 Septembrie 1907; că deci chiar dacă în momentul convențiunei Males nu ar fi fost proprietar a 100 vagoane, el s'a obligat ca în termenul cerut să și-le procure și să transmită proprietatea lor lui Klepper prin predare;

Că, prin urmare, această convențiune nu e translativă de proprietate, ci crează o obligație pentru Males de a transferi proprietatea unui lucru *in genere* și ca atare valabilă;

În ce privește al doilea mijloc de apărare, că vânzarea ar fi fost reziliată de drept prin somația și oferta făcută de Frații Klepper înainte de expirarea termenului fixat pentru executarea convențiunei adică la 15 Septembrie 1907 și că deci Males nu mai putea continua predarea conf. art. 67 Cod. com.;

Având în vedere că prin art. 67 Cod. com. să generalizează rezilierea pentru neexecutarea obligațiunilor reciproce, că el nu e de cât pur și simplu o aplicare a art. 1370 di codul civil, cu deosebire că de unde acest articol prevede rezilierea numai în favoarea vânzătorului, art. 67 Cod. com. în mod legitim o conferă și cumpărătorului în condițiuni egale;

Că legea acordă acest drept de reziliere numai părții contractante, care cu lealitate comercială a înștiin-

fat pe cealaltă parte într'un timp apropiat de scadență despre intențiunea lui de a-și executa obligațiunea în-lăturându-i orice incertitudine; că acest drept de reziliare de drept nu poate fi pretins de acel ce a rămas inactiv până la ziua scadenței, fiindcă a neglijat să dea acel aviz preliminar care face nescuzabilă lipsa de îndeplinire a obligațiunei de către partea cealaltă;

Că prin urmare art. 67 Cod. com. prevăzând că condițiunea rezolutorie se împlineste de drept în favoarea părții care-și executase obligațiunea, urmează că acest drept îl are numai Frații Klepper, singuri în drept de a opune reziliarea contractului, iar nu și Males, cu atât mai mult că chiar după somație el a continuat a mai preda încă 4 sau 5 vagoane de grâu;

Că, deci nici acest mijloc de apărare nu poate fi luat în considerație;

Având în vedere cererea de reziliare a contractului de vânzare din partea reclamantului;

Având în vedere că conform art. 1020 și 1201 Cod. civ. să poate cere rezilierea nu numai în caz de nepredare totală, dar și la caz de nepredare parțială, legea nefăcând această distincțiune;

Că acest drept pe opțiune acordat de lege, de a cere reziliarea sau executarea contractului trebuie să se exercite la o epocă vecină de data fixată pentru predare și aceasta mai cu deosebire când obiectul vânzării este o marfă a cărui preț este variabil;

Că în specie Frații Klepper a exercitat acest drept prin petițiunea îndreptată acestui tribunal la 27 Noiembrie 1907 deci puțin după expirarea ultimului termen acordat lui Males pentru executarea obligațiunei sale, prin ultima somațiune din 30 Octombrie 1907;

Având în vedere că conform art. 68 Cod. com. al. IV și 1021 Cod. civ. cumpărătorul are drept a pretinde diferența în mai mult dintre prețul convenit cu primul vânzător și cel de al II-lea preț încunostiințând prealabil pe cealaltă parte contractantă, precum și la daune interese dacă ele se cuvin;

Că o asemenea înștiințare rezultă destul de clar din cele două somațiuni făcute de Frații Klepper, scopul unei astfel de înștiințări prealabile fiind numai de a da părții ce nu-și execută obligațiunea, posibilitatea să ia măsurile cele mai nimerite pentru apărarea intereselor și drepturilor ei eventuale;

Având în vedere că Frații Klepper în urma neexecutării contractului de vânzare din culpa lui Males, au fost nevoiți a face cumpărături de grâu de la alte persoane, cu preț mult mai ridicat care variază între 2050 și 2250 lei după cum se constată din certificatul Camerei de comerț, referitor la prețurile medii ale grâului în lunele Octombrie, Noiembrie și Decembrie 1907, precum și din diferitele contracte încheiate de Frații Klepper și diferiți vânzători;

Că deci rezultând pentru reclamanți o pagubă din diferența de preț între ambele aceste cumpărături, Tribunalul o apreciază la 550 lei de fiecare vagon socotită această diferență pentru 75 vagoane, restul din 100 vagoane ce Males se angajează să vândă, în total suma de 41250 lei;

Având în vedere cererea de daune rezultate din necesitatea în care s'au găsit reclamanții de a reduce vremelnic cantitatea de măcinare precum și din faptul că grâul cumpărat în urmă era inferior ca calitate și deci făina mai proastă, daune fixate de reclamanți la 25000 lei, dar care le lasă la aprecierea tribunalului;

Având în vedere că idemnitatea acordată cu titlu de daune-interese trebuie să reprezinte pe cât e posibil de exact, dauna reală suferită de cumpărător și nimic mai mult; că tot ceea ce ar fi acordat peste această sumă ar constitui un beneficiu ilegal pentru el, daunele nefiind acordate cu titlul de pedeapsă ci numai pentru repararea prejudiciului cauzat;

Că, deci, neprezentându-se nici un element din care

Tribunalul și-ar putea face convingerea pentru aprecierea lor, urmează a fi respinse.

Pentru aceste motive, redactate de jude supleant V. C. Bușilă, Tribunalul, admite, etc.

(ss) Gr. Șutu, V. C. Bușilă

BIBLIOGRAFIE

Codul de comerț comentat de M. A. Dumitrescu, vol. II, de 640 pag., București, editura Leon Alcalay, prețul 10 lei.

De mult nu mi s'a întâmplat să citesc o carte românească scrisă cu mai multă competență, precizie și erudițiune ca volumul de mai sus, care tratează despre vânzarea civilă și comercială. Față de lucrările anterioare, opera d-lui Dumitrescu înseamnă un mare pas înainte, atât ca metodă, cât și ca bogăție de jurisprudențe și trimeteri.

Se știe că vol. I și VI au fost premiate de Academie. În fruntea vol. I sunt puse raportul d-lui I. C. Negruzzi și al d-lui I. Calinderu către Academie, cari atrag atențiunea asupra acestei opere, fără însă să insiste îndeajuns asupra marelui valori a scrierii.

Pretutindeni d-l Dumitrescu dovedește o neobișnuită bogăție de cunoștințe juridice, o puternică judecată și un talent rar de a face limpezi chestiunile cele mai grele. Mai mult, aproape nu e chestiune în care să nu aibă o notă originală.

Așa, la arvună, după ce analizează pe larg jurisprudența, fixează înțelesul ce au articolele respective din cod, învățând că nu ne putem servi de doctrina franceză, căci textele române sunt modificate.

La vânzarea pădurilor, la promisiunile de vânzare la străini și imobilele rurale, etc., etc., în toate părțile D-l Dumitrescu dovedește un spirit juridic puțin comun, așa că, desigur, după D-sa, va fi greu să se facă ceva mai bun.

Ca bogăție de materie, de trimeteri, ca putere de concepțiune, vol. II e superior celor două apărute până acum.

Cu aceste calități, lucrarea face onoare autorului și țării, și simțim o mare bucurie că, în fine, codul comercial și-a găsit comentatorul mult așteptat. Lunga așteptare e compensată însă în-deajuns prin valoarea lucrării, pe care o credem superioară multor opere similare străine.

Dorohoi

Ștefan Scriban

A apărut: Vol. I din marea, importantă și utilă lucrare: **REPERTORIUL GENERAL DE JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ A ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE** de la 1862—1906, întocmit de d-l Ioan C. Barozzi, avocat, conținând 55 coale tipar, format mare, din care 13 coale numai tabla de materii, foarte sistematic aranjată. Se află de vânzare la *Curierul Judiciar*, București, Calea Rahovei 5, cu prețul de 15 lei broșat; legat în pânză lei 17; în piele la cotor lei 18; iar în piele flexibilă lei 18,50.

Comandele se primesc la *Curierul Judiciar*, care servește orice cărți la cerere contra valoare, mandat sau ramburs.